

nem veszi át egyes újabb szellemi nagyságoknak azt az eredetiségkedését sem, amely a „frappáns megvilágítás“ jelszavának hangoztatásával a legegyszerűbb gondolatkapcsolatok közé is zürzavart és mesterséges homályt csempész.

A kiváló munka nagy nyeresége a magyar tudományos irodalomnak és méltó arra, hogy ne csak a szakkörök, hanem a művelt nagyközönség is figyel-mére méltassa.

Barankay Lajos.

Vezérfonál a fiú- és leánygimnáziumok testnevelésének tanításához. Budapest, 1938. A m. kir. Testnevelési Főiskola kiadása. 175 lap.

A szinte beteges újtási vágy, a 20 év óta dúló pedagógiai reformláz nyomán, hosszú vajúdság után és sok zürzavar közepette megszületett újabb vagy legújabb, sőt legeslegújabb középiskolai tanterv egyik részletének, a *testnevelés*, régi nevén: *torna*, mint iskolai „tantárgy“ tantervének teljes kiépítéséről van szó a Testnevelési Főiskola előttünk levő kiadványában. Ez a legifjabb magyar főiskola, melyet a világháború befejezése, nemzetünk letiportatása után a nemzeti visszahatás, a magyarság testi megerősödésének és lelki fölemelkedésének vágya s az ezt kifejező 1921. évi testnevelési törvény hozott létre, nem kis mértékben e sorok írójának, mint a főiskola első igazgatójának közreműködésével, kezdetől fogva nemcsak a testnevelő tanárok képzését s a sportnak szakszerű szolgálatát tűzte ki céljául, hanem az iskolai testnevelésnek, mint az iskolai nevelés szervesen kiegészítő és egyenrangú részének gondozását is. Ezért vonta bele a tanügyi kormányzat mindennemű iskolafaj tantervének készítésénél tárgyalásaiba, tantervi munkálataiba a torna tantervének kidolgozása végett a gyorsan fölvirágzott s ma már Európa-szerte jó hírnek és nagy tekintélynek örvendő főiskolát mint intézményt is, illetőleg az ott működő jeles szakemberek gárdáját.

Igy történt ez az új középiskolai tantervénél is.

A szakembereknek tárgyszeretete mindig és mindenütt nehézségeket támaszt a műfaji természetüknél fogva szűkszavúságra kárhóztatott tantervek elkészítésénél s az egyensúlyt a szakembereknek gyakran túlzó tárgyszeretétével szemben egy központi szervnek, az Országos Közoktatási Tanácsnak vagy esetleg a Közoktatásügyi Minisztériumnak kell megteremtenie az egyes tantárgyak követelményeinek, de a kiadandó tantervi vagy utasítási munkálatoknak terjedelmére nézve is. A klasszikus értelemben vett, tökéletesnek mondható tantervek mindig rövid, szűkszavú fogalmazásban végeztek a tananyag kijelölésével s egyik tárgynak sem volt szabad túltengenie e tekintetben. Elismerjük, hogy nehéz ehhez a korláthoz igazodnia a modern testnevelés tantervének, melyet sok százféle gyakorlat tölthet be az orvosi szempontok, az ifjúság fejlődéstani stb. szempontjainak figyelembevételével. Talán most már nem kulisszatitok, hogy a középiskolák, vagyis a gimnázium számára készült legújabb tanterv testnevelési fejezetének ez a természetszerű „túltengése“, illetőleg a túltengés lefaragása céljából folyt hosszas viták és küzdelmek voltak egyik oka annak a nagy, évekig tartó késedelemnek, melyet a tanterv és utasítások vég-

leges kialakulása és kiadása a törvény meghozatala óta szenvedett. Végre megszületett a tanterv, helyes arányban biztosítva a terjedelmet egy-egy tantárgy követelményeinek és tanítási anyagának felsorolására. Ugyanez állott a tantervet kísérő utasításokra nézve is.

A Testnevelési Főiskola meghajolván a mérséklést kívánó központi akarat előtt, lemondott arról, hogy kidolgozott tervezete az állami tanterv részeként egész terjedelmében jelenjen meg. De meg lévén győződve törekvésének igazságáról, tervezetének hasznosságáról, a testnevelő tanárok tájékoztatása és munkájuknak céltudatosabbá tétele és megkönnyítése céljából is, saját kiadásában, mint a m. kir. Testnevelési Főiskola kiadványainak I. kötetét, közzétette a munkálatot egész szövegében, mint „vezérfonalat a fiú- és leánygimnáziumok testnevelésének tanításához“. E kiadvány nem tudományos alapvetésre vagy eredmények összefoglalására törekszik, hanem az új középiskolai tanterv testnevelési anyagának részletes feldolgozásával megbízható és könnyen használható kézikönyvet akar a testnevelési tanárok és a hivatásukra készülő jelöltek kezébe adni s ezzel őket nevelői munkájukban támogatni. Ilymódon sikerül elérni, hogy az új gimnáziumi tanterv szűkre szabott méreteivel szemben, mely csupán a kiszemelt gyakorlatanyag csoportos megjelölését és csak a legfontosabb módszeres elvek kiemelését engedte meg, most már a testnevelő tanár nehéz feladata, a tantervben felvett anyagvázlatnak a napi tanítási órákra való tagolása könnyű feloldást nyer ebben a Testnevelési Főiskola tanári testülete által a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium megbízásából kidolgozott kiegészítő műben, mely a sűrített anyagot a modern testnevelés követelményeinek megfelelően részeire bontja és így megbízható, részletes vezérfonalat bocsát a tanárság rendelkezésére.

Az ilymódon teljesen részletesen kidolgozott tantervhez végül utasítások járnak, melyek kidomborítják azt, hogy a testnevelés nem „tantárgy“ az iskolában, hanem az értelmi neveléssel, vagyis tanítással és az erkölcsi neveléssel teljesen egyenrangú kiegészítő része az iskola nevelő munkájának. Szólnak a testnevelés nevelőértékéről, a gyakorlatok kiszemelésének és elrendezésének elveiről, a tornaóra felépítéséről, a módszeres követelményekről, a sportdelutáni foglalkoztatásról, a kirándulásokról, az évszázó ünnepélyekről és versenyekről, a testnevelési felszerelésről s végül mint a pedagógiai tudományt is közelről érdeklő tárgyról: a testnevelés tudatosításáról.

Mindenesetre szerencsésnek mondhatjuk a magyar iskolai testnevelés ügyét, szinte szerencsésebbnek a nevelés egyéb feladatainak megoldásával foglalkozó törekvéseknél, mert egy külön szerv áll rendelkezésre, ez esetben a Testnevelési Főiskola s annak lendülete és dinamikája a testnevelés céljainak és eszményeinek megvalósításában. Bár adna a sors a boldogabb, szebb magyar jövő érdekében valamiféle konkrét intézményben az iskolai értelmi és erkölcsi nevelés ügyének is hasonló lendületre és eredményekre vezető tűzhelyet, mint aminő a Vezérfonalat közrebocsátó Testnevelési Főiskola a testnevelésre nézve!

gy. á.

